

Smallsteps
kinderopvang

Protocol Veilig slapen

Opgemaakt door vakgroep kwaliteit

Doelgroep: PM/PBM/LM/ouders

Ingangsdatum: mei 2019

Versie 3.0

Colofon

Protocol veilig slapen

Het doel van dit protocol is het geven van richtlijnen en instructies rondom het veilig slapen van kinderen op onze locaties.

Doelgroep:	pedagogisch medewerkers, invalkrachten, stagiaires, locatiemanagers, pedagogisch beleidsmedewerkers en ouders
Versie:	3.0
Ingangsdatum:	mei 2019
Opslagplek:	Serviceportaal
Bijbehorende Documenten:	<ul style="list-style-type: none">- Formulier toestemming sieraden- Formulier toestemming buitenslapen- Pedagogisch beleidsplan- Ventilatiebeleid- Hitteprotocol- Veiligheids- en gezondheidsbeleid

Met vragen over dit document of over de bijbehorende documenten kun je terecht bij:

- Pedagogisch (beleids-) medewerkers en ouders: bij de locatiemanager
- Locatiemanager: bij de kwaliteitsmanager

Overzicht wijzigingen ten opzichte van versie 2.0 november 2015

- Er is een duidelijker onderscheid gemaakt in de specifieke situatie rondom het slapen (en rusten) van kinderen in de leeftijdscategorieën 0-2 en 2-4.
- De verwijzing naar de productinformatie is gewijzigd; het NCJ verwijst door naar de consumentenbond.
- Inbakeren is niet meer toegestaan.
- Buikligging en zijligging kunnen alleen nog in zeer uitzonderlijke en unieke situaties voorkomen. De kwaliteitsmanager beslist over die situaties.
- De verwijzing naar ander beleid is nagelopen op eenduidigheid. Er is gekozen voor meer verwijzing ter voorkoming van verschillende informatie op verschillende plekken.
- Het hoofdstuk 'Wat is wiegendood en wat te doen bij (mogelijk) wiegendood?' is verplaatst naar de bijlage.
- Er is een zelfbeoordelingslijst voor de pedagogisch medewerkers toegevoegd. Dit is een hulpmiddel voor de implementatie van het protocol.

Inhoudsopgave

1.	Slapen van 0-2 jaar	5
1.1	Slapen in het babybedje	6
2.	Slapen en rusten van 2-4 jaar	7
2.1	slapen.....	7
2.2	rusten.....	7
3.	Afspraken veilig slapen	8
3.1	Klimaat slaapkamer.....	8
3.2	Bedden	8
3.3	Opmaken bedden.....	8
3.3.1	Wat gebruiken we wel?	8
3.3.2	Wat gebruiken we niet?	9
3.4	Wat heeft het kind aan en mee in bed	9
3.4.1	Wat mag wel?	9
3.4.2	Wat mag niet?	9
3.5	Werkwijze sluiting bedden	9
3.5.1	Bij twee of meer pedagogisch medewerkers op de groep.....	9
3.5.2	Bij één pedagogisch medewerker op de groep	10
3.5.3	Verantwoordelijkheid locatiemanager	10
3.6	Gebruik maken van slaapkamers bij een andere groep	10
3.7	Toezicht houden	10
4.	Bijzondere situaties	11
4.1	Rugligging	11
4.2	Zijligging	11
4.3	Sieraden	12
4.4	Inbakeren	12
4.5	Accessoires voor in bed	12
4.6	Overige uitzonderingen	12
5.	Buitenslapen	13
5.1	Achtergrond buitenslapen	13
5.2	Buitenslapen bij Smallsteps	13
5.3	Afspraken rondom het buiten slapen.....	13
	Zelfbeoordelingslijst	15
	Bijlage 1 Wiegendood	16
	Wat is wiegendood?	16
	Risicofactoren wiegendood.....	16

Inleiding

Slapen is goed voor de ontwikkeling van jonge kinderen, en daarom is het slaapmoment niet weg te denken uit het standaard dagritme op het kinderdagverblijf. Belangrijk bij het slapen is dat dit zo veilig mogelijk gebeurt. Dit protocol geeft instructies en richtlijnen voor een veilige slaapsituatie voor de kinderen, om zo ongevallen en risico's op wiegedood zoveel mogelijk te beperken. Naast dit protocol veilig slapen staat in ons pedagogisch beleidsplan beschreven hoe op de locatie het pedagogisch handelen rondom het slapen vorm is gegeven. Beide stukken kunnen dus niet los van elkaar gezien worden.

We maken in dit protocol onderscheid in slapen voor 0-2 jaar en slapen voor 2-4 jaar. Bij slapen voor 0-2 jarigen is het handelen vooral gericht op het voorkomen van wiegedood. Hierin is het van wezenlijk belang dat handelen volgens het beleid levensreddend kan zijn. Daarnaast voorkomen we met het handelen volgens dit beleid ook ongevallen, zoals bijvoorbeeld vallen uit bed. Bij slapen voor 2-4 jaar is het risico op wiegedood niet meer aanwezig. We richten ons op slapen en rusten en het voorkomen van ongevallen.

Medewerkers op het kinderdagverblijf, ook invalkrachten en stagiaires kennen de inhoud van dit protocol en handelen volgens de afspraken.

Als basis voor het veilig slapen van 0-2 jaar gebruiken we de kennis van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ). Het NCJ heeft speciaal voor de kinderopvang een slaapbeleid ontwikkeld en richt zich op preventie en onderzoek. Het slaapbeleid van het NCJ is opgesteld op basis van de door NVK (Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde), AJN (Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland,) RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) en Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) ondersteunde landelijke richtlijn Preventie Wiegedood. In 2015 heeft het NCJ de preventieve tak van stichting Wiegedood overgenomen. Stichting Wiegedood was voorheen de autoriteit op preventieve maatregelen ter voorkoming van wiegedood.

De Consumentenbond, Veiligheid NL, Adviescommissie Preventie Wiegedood en het NCJ hebben sinds november 2018 de handen ineengeslagen ter preventie van wiegedood. Doel van de samenwerking is informatie rondom veilig slapen toegankelijker te maken voor alle (aankomende) ouders en professionals. De ambitie is om hiermee de babysterfte door wiegedood verder terug te dringen. Uit cijfers van het CBS blijkt dat de inspanningen op dit gebied resultaat hebben: het aantal gevallen van wiegedood in Nederland en andere westerse landen neemt gestaag af. In Nederland overleden in 1990 nog 112 baby's aan wiegedood en in 2017 nog tien baby's.

Daarnaast geldt het Warenwetbesluit Bedden en Boxen. Hierin zijn de voorwaarden gesteld waaraan bedden in de kinderopvang moeten voldoen. De Nederlandse Voedsel en Waren-Autoriteit (NVWA) is de keuringsinstantie op onze locaties voor controle of wij aan dit besluit voldoen.

Ook is er de Wet kinderopvang die voorwaarden stelt aan de aanwezigheid van een slaapkamer voor kinderen tot 1 ½ jaar en die voorwaarden stelt aan een veilige en gezonde (slaap)omgeving voor de kinderen.

Ten behoeve van de leesbaarheid van dit protocol wordt gesproken van 'pedagogisch medewerker' voor zowel de mannelijke als de vrouwelijke vorm. Daar waar 'zij' staat dient 'hij/zij' gelezen te worden en daar waar gesproken wordt van 'ouders', dient 'ouder(s)/verzorger(s)' gelezen te worden.

1. Slapen van 0-2 jaar

Waarom belangrijk

De wet Kinderopvang stelt: Een kindercentrum beschikt voor kinderen tot de leeftijd van anderhalf jaar over een op het aantal aanwezige kinderen afgestemde afzonderlijke slaapruiimte. (art 1.50 lid 1 en 2 Wet kinderopvang; art 10 lid 4 Besluit kwaliteit kinderopvang)

Daarom is er voor de kinderen onder de anderhalf jaar op elke locatie een slaapkamer met voldoende slaappleaats voor deze kinderen. Ook moeten de bedden in de kinderopvang voldoen aan het Warenwetbesluit Bedden en Boxen. Hierin staat beschreven dat de bedden gecertificeerd moeten zijn en aan welke eisen de bedden moeten voldoen. Bij Smallsteps is het uitgangspunt dat de kinderen van 0-2 jaar in een slaapkamer slapen. We maken hierop een uitzondering voor hele kleine kinderen die vanwege de overgang van thuis naar het kinderdagverblijf tijdelijk in een speciaal gecertificeerd kinderbedje slapen.

Voor 0 – 2-jarigen geldt een verhoogde kans op wiegendood. Wiegendood komt boven de leeftijd van 1 jaar nauwelijks voor. Wiegendood is een risico met grote gevolgen. Daarom volgen wij wel het slaapbeleid van het NCJ en passen wij maatregelen ter voorkoming van wiegedood toe voor kinderen van 0 – 2 jaar.

Belangrijk hierin is onder andere de regelmaat en routine.

- Houd jonge en nieuwe baby's extra in het oog. Veranderingen in omstandigheden en routine bij baby's kan stress en slaapverstoring veroorzaken, wat een verhoogd risico met zich mee kan brengen op wiegendood. De situatie op het kinderdagverblijf verschilt in vrijwel alle opzichten van die van thuis. Daarom is het wennen belangrijk. Ook het samen afspraken maken over de overgang van thuis naar het kinderdagverblijf is belangrijk. Bijvoorbeeld: Een kind wat thuis veel gedragen wordt door de ouders kan mogelijk moeilijker wennen binnen de dagopvang. Stem met de ouder de situatie goed af en maak samen afspraken over hoe de overgang zo soepel mogelijk kan verlopen. Voorkom oververmoeidheid van een baby. Houd het ritme van een baby goed in de gaten en leg een baby op tijd in bed.
- Omdat veranderingen in de routine duidelijk een risico verhogend effect hebben, is het aan te raden om een baby volgens een vaste routine naar bed te brengen. Indien het kind thuis bijvoorbeeld gewend is met een fopspeen te slapen dan zorgje dat het kind die ook op het kinderdagverblijf meekrijgt.
- Het slaapbeleid bij Smallsteps wordt met ouders besproken bij een rondleiding en bij de intake. Als kinderen thuis op de buik slapen of worden ingebakerd geven we extra toelichting waarom dit bij Smallsteps niet wordt gedaan. Er worden afspraken gemaakt hoe de overgang van thuis naar de opvang zo goed mogelijk kan verlopen.

Er zijn specifieke veiligheidsmaatregelen die een preventieve werking hebben op het voorkomen van wiegendood:

- Maak het bed kort en met passend beddengoed op, zodat de voetjes vrijwel tegen het voeteneind komen. (Zie tekening)
Gebruik alleen een lakentje of een dekentje. Sla het beddengoed niet dubbel; een kind kan daar makkelijker onder schuiven.
- Wij volgen het advies van de consumentenbond m.b.t. artikelen. Als een artikel wordt afgeraden, dan gebruiken wij het artikel dus niet. Als een artikel niet wordt benoemd, gebruiken wij het ook niet. Adviezen over gebruik van artikelen worden opgevolgd. <https://www.consumentenbond.nl/veilig-slapen>
- Een baby leggen wij nooit op de buik in bed. Zie hoofdstuk 4.1
- Kinderen worden niet in zijligging neergelegd. Zie hoofdstuk 4.2
- Kinderen worden niet ingebakerd. Zie hoofdstuk 4.4
- Kinderen worden niet gefixeerd in bed.
- Zorg voor een goede temperatuur in de slaapkamer. De nek van een baby is een goede graadmeter om te voelen of de baby het te warm of te koud heeft. Een baby die zweet heeft het al gevaarlijk warm. Neem dan gelijk maatregelen zodat het kind het minder warm krijgt. Haal bijvoorbeeld het dekentje weg, pas de kleding of de

slaapzak aan, aan de periode en de temperatuur van het jaar en van de slaapkamer.

- In elke slaapkamer waar 0-2 jarigen slapen is een evacuatiebedje aanwezig. Dit is een bedje op wielen wat gebruikt kan worden bij een evacuatie. Dit kan een losse zijn maar ook een die onder een dubbelslaper past.

1.1 Slapen in het babybedje

Voor jonge baby's die moeilijk tot slaap komen in een bed op de slaapkamer, is er een speciaal babybedje dat kleiner van afmeting is en waarin de baby op de groep te slapen gelegd kan worden. Alle afspraken die in dit protocol genoemd worden, gelden ook voor dit bedje.

Aandachtspunten bij het gebruik van het babybedje zijn:

- Laat alleen een baby in dit bedje slapen die nog niet zelf kan draaien. Zodra de baby zelf kan draaien, is het risico aanwezig dat zij op handen en voeten kunnen komen en zich optrekken aan de rand van het bedje waardoor het bedje niet meer veilig genoeg is.
- Uitgangspunt blijft dat kinderen slapen in een bed op een slaapkamer, dus gebruik dit babybedje als een overgang en laat het kind zo spoedig mogelijk wennen aan slapen in de slaapkamer.
- Hang nooit handdoeken, lakentjes of andere zaken over (een deel) van het bedje.

2. Slapen en rusten van 2-4 jaar

2.1 slapen

Het uitgangspunt is dat een kind slaapt in een slaapkamer in een gecertificeerd bedje. Hier heeft het de rust van een slaapkamer en is het voor het ritme duidelijk dat er geslapen gaat worden. Indien de kinderen niet slapen in een slaapkamer is er een andere voorziening om te slapen. Dit kan bijvoorbeeld een groepsruimte zijn die speciaal voor het slapen wordt ingericht met stapelbare bedden. De andere kinderen zijn dan (samen gevoegd) in een andere groepsruimte. In de groepsruimte waar de kinderen slapen is altijd direct toezicht door de aanwezigheid van een pedagogisch medewerker. Dit is nodig omdat de ruimte niet specifiek is ingericht als slaapruijnte. Bij het slapen in de groepsruimte worden de bedden zo neergezet dat de vluchtweg vrij blijft.

Een slaapplaats is een gecertificeerd bedje. Dit zijn de dubbelslapers, evacuatiebedjes en de stapelbare peuterbedden. Voor de kinderen die slapen is er dus een vaste en gecertificeerde slaapplaats. Kinderen van 2 – 4 jaar die gaan slapen in een dubbelslaper, worden bij voorkeur in het onderste bed gelegd. Indien het nodig is dat grotere kinderen in een bovenbed slapen dan wordt gecontroleerd of het dakje goed afsluit en wordt in verband met voorkomen van te zwaar tillen een trapje gebruikt zodat kinderen zelf in het bedje kunnen klimmen

In verband met de veiligheid, is er bij verticale groepen geen combinatie met dubbelslapers en stapelbare bedden. Kinderen die zelf uit bed kunnen en die bij de baby's kunnen komen vormen een risico voor de baby's. Ook bestaat de kans dat kinderen bedden open maken.

2.2 rusten

Kinderen van 2-4 jaar die wat ouder worden hebben niet altijd meer de behoefte om te slapen. Zij hebben soms nog wel behoefte aan een moment van rust. We kijken hierbij naar de behoefte van het kind. We stemmen dit af met de ouders van het kind. Bij Smallsteps gaan niet alle kinderen standaard rusten. Het rusten kan in de groepsruimte waar ook andere kinderen aanwezig zijn die niet meer slapen en die dan bijvoorbeeld een rustige activiteit doen. Rusten kan op een rustige plek in de groep. Dit kan op bijvoorbeeld op een stretcher of op mat. We plaatsen die zo dat de vluchtweg vrij blijft. Een kind kan tijdens het rusten in slaap vallen, het kind kan dan op de mat of stretcher blijven liggen.

3. Afspraken veilig slapen

3.1 Klimaat slaapkamer

Zorg dat het niet te warm is/wordt in de slaapvertrekken. De minimale temperatuur in een slaapruijnte is: 15°C en de maximale temperatuur in een slaapruijnte is : 25°C. (zie ventilatieprotocol). De aanbevolen slaapkamertemperatuur ligt echter tussen de 15 en 18 °C. Neem maatregelen om de temperatuur tussen de aanbevolen temperatuur te houden. Hang een thermometer op in de slaapkamers om dit te controleren. Tijdens warme zomerse dagen kan de temperatuur in de slaapkamers oplopen. Indien de temperatuur boven de 25 °C komt treedt het hitteprotocol in werking.

Pas de kleding, slaapzak en het dekentje aan het jaargetijde en de temperatuur van de slaapruijnte aan.

3.2 Bedden

Voor de kinderopvang worden er eisen gesteld aan bedden (Warenwetbesluit Bedden en boxen). Alle bedden bij Smallsteps, inclusief het babybedje, voldoen aan deze veiligheidseisen. De stapelbare peuterbedden voldoen ook aan de gestelde veiligheidseisen. Kinderen worden alleen in bed te slapen gelegd en dus niet in een kinderwagen, box, wipper of hangwieg. Dit zijn namelijk geen gecertificeerde slaappleatsen voor de kinderopvang. Elk kind heeft een vaste slaapplek.

Baby boven	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid: De baby is het minst beweeglijk en daarom het beste met 1 hand tegen te houden als je het hekje van het bed sluit. • Veiligheid: De medewerker hoeft niet met de baby op de arm te bukken om de baby in bed te leggen. • Ergonomisch: Het opmaken van het babybedje gaat veel gemakkelijker op hoogte.
Dreumes onder	<ul style="list-style-type: none"> • Een dreumes is zeer beweeglijk. Daardoor is er groter risico dat het kind uit bed valt bij het sluiten van het bed. • Ergonomisch: De dreumes kan zelf in en uit bed gaan.
Peuter onder	<ul style="list-style-type: none"> • Ergonomisch: kan zelf in en uit bed gaan • Veiligheid: Bij stoffen dakjes kan een handige peuter er mogelijk toch nog uit komen

3.3 Opmaken bedden

3.3.1 Wat gebruiken we wel?

Artikelen die door de consumentenbond goed bevonden zijn. Het matras is passend voor het bed.

- Dekentjes: we geven de voorkeur aan katoenen dekentjes, (die dan zonder lakentje gebruikt worden).
- Matrasbeschermers mogen gebruikt worden om het matras te beschermen. De matrasbeschermer is passend voor het matras. We gebruiken ondoorlaatbaar molton matrasbeschermers. De matrasbeschermer mag nooit onder het hoofd en de schouders van het kind liggen.
- Het hoelakentje is van jerseystof en goed passend voor het matras zodat het matras niet krom trekt.
- We gebruiken een katoenen lakentje óf een dekentje.
- Beddengoed wordt niet gedeeld, elk kind heeft eigen beddengoed dat regelmatig wordt gewassen.

3.3.2 Wat gebruiken we niet?

- Artikelen die worden afgeraden door de consumentenbond
- Artikelen die niet beschreven worden door de consumentenbond
- Dekbedje: wij gebruiken geen dekbedjes bij kinderen tot 2 jaar.
- Dekbedhoesje met een dekentje er in
- Een kussen
- Hoofd- en zijwandbeschermers
- Tuigjes
- Voorwerpen van zacht plastic in of aan het bedje

3.4 Wat heeft het kind aan en mee in bed

3.4.1 Wat mag wel?

- Kinderen zijn luchtig gekleed, een romper in een slaapzak is voldoende vooreen baby*
- Kinderen vanaf 2 jaar mogen ook in een pyjama slapen.
- Babytrappelszak of slaapzak: wij gebruiken slaapzakjes met katoenen stiksels. De slaapzak is goed passend d.w.z. dat hals- en armopeningen niet zo ruim mogen zijn dat een baby in de zak kan verdwijnen en dat er in de zak voldoende ruimte is voor vrij bewegen van de benen. Een veilige slaapzak, met of zonder (afritsbare) mouwen, sluit met een rits naar de onderzijde toe (zodat de baby er niet zelf bij kan). Een slaapzak kan eventueel in combinatie met een dekentje worden gebruikt.
- Er mag één veilige knuffel mee in bed. Veilig wil zeggen:
 - Geen grote knuffels of grote doeken die het gezicht of de mond kunnen bedekken.
 - Geen knuffel met lange haren, lintjes of touwtjes (langer dan 10 cm).
 - Geen knuffel waarvan de inhoud kan vrijkomen door gepeuter of bijten.
 - Geen knuffel waar kleine dingetjes van afgepulkt kunnen worden (zoals; kraaltjes, oogjes, knoopjes).
 - Geen knuffel met scherpe kantjes of randjes.
 - De knuffel moet niet in kleinere onderdelen uit elkaar te halen zijn.
 - De knuffel moet makkelijk en goed schoongemaakt kunnen worden.

3.4.2 Wat mag niet?

- mutsjes en sokken* aan in bed.
- sieraden, speldjes en haarelastiekjes.
- Koordjes: bijvoorbeeld geen capuchons, of kleding met koordjes eraan in bed.
- Fopspenen aan een koord dat langer is dan 10 cm.
- Slaapzakjes zonder armsgaten.
- Slaapzakjes met nylon stiksels. De stiksels mogen niet van nylon zijn omdat deze bij losraken het vingertje kan afknellen.
- Gewatteerde katoenen slaapzakjes in combinatie met een dekentje, om te voorkomen dat een kind het te warm krijgt.
- Bijzondere aandacht voor kinderen met kralen in hun haar gevlochten. Controleer altijd voordat het kind naar bed gaat of deze nog stevig in het haar zitten. Wanneer de pedagogisch medewerker kralen in het haar te gevaarlijk vindt, worden de kralen verwijderd. Dit geldt tenzij er een specifieke uitzondering (paragraaf 6.2) wordt gemaakt.

*Voor buitenslapen: zie afspraken buitenslapen

3.5 Werkwijze sluiting bedden

3.5.1 Bij twee of meer pedagogisch medewerkers op de groep

- Pedagogisch medewerker 1 legt kind(eren) op bed en sluit het hekje van elk bed.

- Aan de binnenkant van de deur hangt een poster met de oproep 'bedjes gecheckt?'
- Buiten de slaapkamer hangt op de deur een afftekenlijst. Voor buitenbedden hangt de lijst op het raam waar het bed voor staat. Pedagogisch medewerker 1 tekent de afftekenlijst ter bevestiging van de controle op het sluiten van het bed en noteert het tijdstip van controle.
- Pedagogisch medewerker 2 controleert direct daarna alle bedjes en tekent ook de afftekenlijst en vermeldt het tijdstip van controle. Als pedagogisch medewerker 2 niet in de gelegenheid is te doen, handel dan als bij 3.5.2.
- Bij het moment van naar bed brengen van kinderen en van checken of het bed gesloten is, kan tegelijk ook de 10 minutencheck (zie 3.7) van de al slapende kinderen worden uitgevoerd.

3.5.2 Bij één pedagogisch medewerker op de groep

- Pedagogisch medewerker 1 legt kind(eren) op bed en sluit het hekje.
- Aan de binnenkant van de slaapkamerdeur hangt een poster met de oproep 'bedjes gecheckt?'
- Buiten de slaapkamer hangt op de deur een afftekenlijst. Pedagogisch medewerker 1 tekent de afftekenlijst ter bevestiging van de controle en noteert het tijdstip van controle.
- Pedagogisch medewerker 1 controleert direct daarna nogmaals alle bedjes en tekent nogmaals de afftekenlijst met tijdstip van controle.

3.5.3 Verantwoordelijkheid locatiemanager

- De afftekenlijsten worden ingeleverd bij de locatiemanager.
- De locatiemanager controleert onder andere aan de hand van de lijsten of de werkwijze wordt gehanteerd en onderneemt zo nodig actie.
- Na de controle en de eventuele benodigde actie kunnen de lijsten vernietigd worden.

3.6 Gebruik maken van slaapkamers bij een andere groep

- Gebruik maken van slaapkamers van andere groepen willen we zo veel als mogelijk voorkomen. De medewerker moet hiervoor de groep verlaten bij het naar bed brengen, uit bed halen en bij de 10 minutencheck in de slaapkamer. Bij een eventuele ontruiming levert het vertraging op.
- Gebruik maken van slaapkamers van andere groepen mag alleen in overleg met de kwaliteitsmanager. De locatiemanager bespreekt met de kwaliteitsmanager waarom het specifiek voor deze locatie en/of groep noodzakelijk is dat er wordt afgeweken van het beleid.
- De kwaliteitsmanager beslist of er voldoende veiligheidsmaatregelen genomen kunnen worden (bijvoorbeeld dat kinderen niet alleen op de groep achterblijven als de pedagogisch medewerker naar die slaapkamer gaat).
- Deze afspraken worden vastgelegd.
- Als er geen afspraken met de kwaliteitsmanager zijn gemaakt mag een kind nooit in een slaapkamer op een andere groep slapen.

3.7 Toezicht houden

De volgende afspraken zijn er met betrekking tot het toezicht houden:

- Er wordt altijd gebruik gemaakt van een babyfoon.
- Kijk als je een kind naar bed brengt ook in de andere bedjes.
- Controleer elke 10 minuten in de slaapkamer (dus niet via het raampje). Maak gebruik van een kookwekker.
- Je kijkt in elk bed of het kind veilig slaapt (ademhaling, gezichtje vrij, buikligging, etc.).
- Als je kinderen naar bed brengt, benut je dat moment gelijk om te controleren.
- Zorg dat je altijd in de buurt van de slaapkamer bent als er kinderen slapen. Wanneer je even de groep verlaat, neem je te allen tijde een babyfoon mee.

4. Bijzondere situaties

4.1 Rugligging

Uit onderzoek is gebleken dat het risico op wiegendood bij buikslapen 4 tot 5 keer zo hoog is. Het is dus veel veiliger de kinderen op hun rug te laten slapen. Voor de veiligheid van het kind en onze medewerkers laten we kinderen dus alleen op de rug slapen.

Wanneer een kind tijdens de slaap naar de buik rolt, leg je het kind weer op de rug terug. Terugdraaien is bij een baby die gezond is, die in goede conditie is, motorisch goed ontwikkeld is en zich probleemloos kan omdraaien niet meer nodig.

Als een ouder aangeeft dat het kind thuis op de buik slaapt, dan maak je met de ouders een plan over het wennen van het kind aan slapen op de rug. Bij voorkeur start de ouder daar al mee voor het kind naar de opvang komt.

Wij blijven als organisatie altijd verantwoordelijk, ook als een ouder een schriftelijke verklaring ondertekent. Om die reden is het niet mogelijk in te gaan op verzoeken van ouders om een verklaring te maken waarin zij de verantwoordelijkheid op zich willen nemen om af te wijken van het beleid.

Er zijn bepaalde (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging door een medisch specialist wordt geadviseerd. Als een ouder zegt dat een medisch specialist buikligging adviseert, dan zijn wij bereid hierover met de ouder *in gesprek* te gaan. De locatiemanager doet geen enkele toezegging. De locatiemanager neemt contact op met de kwaliteitsmanager. De kwaliteitsmanager is door de directie aangewezen om de vraag én de situatie te beoordelen. De kwaliteitsmanager onderzoekt of het wel of niet mogelijk is passende veiligheidsmaatregelen te treffen. Indien het mogelijk is passende veiligheidsmaatregelen te treffen, vindt uitvoering pas plaats als de ouder een verklaring van de medisch specialist waarin buikligging wordt geadviseerd kan overleggen. Als er een verklaring is én er mogelijkheden zijn om op het verzoek van de ouders in te gaan, worden de afspraken met de ouders vastgelegd. De ouders ondertekenen de afspraken om te bevestigen dat deze afspraken met hen zijn gemaakt.

4.2 Zijligging

Zijligging geeft een groter risico op wiegendood. Kinderen kunnen makkelijk van de zij naar de buik doordraaien met alle gevolgen van dien. Zijligging wordt niet meer geadviseerd. Daarom laten we kinderen niet op de zij slapen bij Smallsteps. Ook niet met behulp van een zijligkussen (zie foto) of ander hulpmiddel. Veelal worden dit soort attributen gebruikt om scheefhoofdigheid te voorkomen. In de vraag en antwoord vind je wat je wel kunt doen om scheefhoofdigheid te voorkomen.

Als een ouder zegt dat een medisch specialist zijligging adviseert, dan zijn wij bereid hierover met de ouder *in gesprek* te gaan. De locatiemanager doet geen enkele toezegging. De locatiemanager neemt contact op met de kwaliteitsmanager. De kwaliteitsmanager is door de directie aangewezen om de vraag én de situatie te beoordelen. De kwaliteitsmanager onderzoekt of het wel of niet mogelijk is passende veiligheidsmaatregelen te treffen. Indien het mogelijk is passende maatregelen te treffen, vindt uitvoering pas plaats als de ouder een verklaring van de medisch specialist waarin zijligging wordt geadviseerd kan overleggen.

Als er een verklaring is én er zijn mogelijkheden om op het verzoek van de ouders in te gaan, worden de afspraken met de ouders vastgelegd. De ouders ondertekenen de afspraken om te bevestigen dat deze afspraken met hen zijn gemaakt.

4.3 Sieraden

Kinderen dragen soms sieraden zoals oorbellen, armbandjes, kettinkjes, haarspeldjes of kralen in het haar. Deze sieraden kunnen een gevaar opleveren voor het kind zelf maar ook voor andere kinderen in de groep.

Deze sieraden kunnen gevaar opleveren

- Omdat een kind er achter kan blijven hangen.
- Omdat het kind de sieraden zelf afdoet en hierdoor een gevaar ontstaat voor het kind en andere kinderen.
- In bed waar niet continue toezicht is.

Indien kinderen sieraden dragen, beoordeelt de pedagogisch medewerker, eventueel in overleg met de locatiemanager of met een andere collega, of de sieraden gevaar opleveren. Het risico van dragen van sieraden wordt met de ouders besproken. Indien beoordeeld is dat de sieraden gevaar opleveren, dan worden de sieraden afgedaan. Bij voorkeur worden de sieraden dan thuisgelaten ter voorkoming van kwijtraken.

Wanneer ouders niet willen dat bepaalde sieraden of haaraccessoires af worden gedaan (bijvoorbeeld i.v.m. bepaalde geloofsovertuiging), moeten ouders hiervoor tekenen. Hiervoor ondertekenen de ouders het formulier: sieraden

Indien de sieraden gevaar opleveren voor **andere** kinderen worden de sieraden afgedaan. Dit geldt ook indien een ouder het formulier heeft ingevuld. Dit is ter beoordeling door de pedagogisch medewerker.

4.4 Inbakeren

Inbakeren brengt extra veiligheidsrisico's met zich mee. Daarom worden kinderen bij ons niet ingebakerd. Hierop is geen enkele uitzondering mogelijk, dus bijvoorbeeld ook niet als dit op advies van het consultatiebureau is. Mocht een ouder aangeven dat het kind thuis ingebakerd wordt, dan ga je samen met de ouder een plan maken om het kind te laten wennen aan slapen zonder ingebakerd te zijn.

4.5 Accessoires voor in bed

Ouders komen soms met verzoeken om attributen in het bed van het kind te leggen bijvoorbeeld een kussen ter voorkoming van scheefhoofdigheid. Als dit soort verzoeken komen, wordt altijd de website van de consumentenbond geraadpleegd [link](#). Als daar het advies staat dit niet te gebruiken dan doen we dit nooit. Als het artikel niet vermeld staat, gebruiken wij het ook niet. Deze attributen verhogen het risico voor het kind. We gebruiken het ook niet als ouders willen tekenen voor gebruik. We blijven in elk geval, ook met een ondertekend formulier door de ouders, zelf verantwoordelijk als er iets gebeurt met het kind.

4.6 Overige uitzonderingen

Er kunnen zich altijd situaties voordoen waarin dit protocol niet voorziet en waarbij maatwerk nodig is voor een kind. Bijvoorbeeld wanneer op basis van medische gronden een bepaalde handelwijze nodig is ten gunste van het kind. In dergelijke situaties overlegt de pedagogisch medewerker altijd met de locatiemanager. De locatiemanager overlegt deze situaties altijd met de kwaliteitsmanager. Het besluit van de kwaliteitsmanager is beslissend.

Indien er afspraken worden gemaakt die afwijken van dit protocol worden deze afspraken schriftelijk vastgelegd (na overleg met kwaliteitsmanager) en door ouders en de locatiemanager ondertekend. Er wordt duidelijk vermeld om welke situatie het gaat, om welk kind het gaat, welke dringende gronden er zijn om afwijkend te handelen en wat de afwijkende handelwijze concreet inhoudt. Hierin wordt ook een evaluatiemoment bepaald om de afspraken te evalueren en mogelijk bij te stellen.

5. Buitenslapen

5.1 Achtergrond buitenslapen

In Scandinavische landen is het heel gewoon dat kinderen buiten slapen. Ook in het noorden van Nederland slapen kinderen van oudsher vaak buiten. Kinderen die buiten slapen maken door het zonlicht meer vitamine D aan. Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die buiten slapen minder last hebben van verkoudheid. Dit omdat de luchtkwaliteit buiten vaak beter is dan binnen. Veel kinderen slapen buiten rustiger, dieper en langer.

5.2 Buitenslapen bij Smallsteps

Bij meerdere locaties van Smallsteps kan gebruik worden gemaakt worden van buitenbedden. Buiten slapen is iets extra's; er kan immers niet onder alle weersomstandigheden worden buiten geslapen. De keuze voor het wel of niet aanbieden van slaapplekken in buitenbedden wordt per locatie bepaald.

Alle buitenbedden bij Smallsteps voldoen aan de wettelijke eisen voor bedden in de kinderopvang.

Kinderen slapen in een buitenbed als ouders daar schriftelijke toestemming voor hebben gegeven.

5.3 Afspraken rondom het buiten slapen

1. In het pedagogisch werkplan staat beschreven dat er buitenbedjes zijn.
2. In de risico-inventarisatie veiligheid wordt aandacht besteed aan het buitenslapen.
3. De buitenbedden staan op een vlakke ondergrond.
4. De buitenbedden staan niet in de felle zon.
5. De buitenruimte is niet direct toegankelijk voor mensen van buitenaf, bijvoorbeeld door de omheining van een hek
6. Ouders zijn ingelicht over het gebruik van buitenbedden.
7. Ouders kunnen niet verplicht worden dat hun kind in een buitenbed slaapt.
8. Ouders hebben toestemming gegeven dat hun kind in een buitenbed slaapt. Dit formulier toestemming buitenslapen is te vinden in map 3. protocollen terug te vinden.
9. Er is zowel vanuit de groepsruimte als vanaf de buitenruimte voldoende toezicht op het buitenbed en op het kind dat erin ligt.
10. Ventilatieopeningen en raampjes van het buitenbed worden niet afgedekt. Zet het dakje open, hou het gaas van het bedje vrij.
11. Het bed wordt niet met de gaaszijde tegen een blinde muur aangezet.

12. De buitenbedden worden voor gebruik gecontroleerd. O.a. of het horrengaas nog heel is. Als het horrengaas kapot is wordt het buitenbed niet gebruikt.
13. De kinderen worden gekleed voor het slapen in het buitenbed (hierbij rekening houdend met de seizoenen). Afhankelijk van de weersomstandigheden kan het kind een goed passend mutsje dragen (het kind mag geen capuchon op) en/of sokken. Kinderen slapen bij voorkeur in een vier-seizoenenslaapzak die goedgekeurd is voor buitengebruik. Bijvoorbeeld van Puckababy (<http://www.ikslaapbuiten.nl/producten/4-seizoenen-slaapzak>) deze zijn te bestellen via ProActive. Deze kan naar gelang het seizoen worden aangepast. Ook bij het buitenslapen worden de maatregelen ter voorkoming van warmtestuwing in acht genomen.
14. Bij een buitenbed kan geen babyfoon worden gebruikt. Een apparaat in bed brengt risico's met zich mee. Het houden van voldoende toezicht is daarom nadrukkelijk óók van toepassing op de buitenbedden. Controleer de buitenbedden elke 10 minuten als er een kind ligt te slapen.
15. Bij het buiten slapen worden dezelfde preventieve maatregelen gehanteerd ter voorkoming van wiegendood dat is omschreven in hoofdstuk 1 beleid slapen 0-2 jaar van dit protocol.
16. Afhankelijk van de locatieafspraken worden de buitenbedden 's nachts binnen gezet/ of worden de matrassen binnengehaald. De reden hiervoor kan zijn dat het voorkomt dat het bed of de matrassen klam worden, onderhevig zijn aan de weersomstandigheden 's nachts of aan vandalisme. Buitenbedden zijn kwetsbaarder dan binnenbedden. Als ze defect zijn levert dit direct gevaar op voor het kind. Als ze vochtig zijn van binnen is er geen sprake van een gezonde slaapplek. Een vochtige binnenzijde van het buitenbed zorgt voor schimmelvorming. Dit laatste is niet gezond voor het kind. Indien bedjes of matrassen 's nachts binnen worden gezet/gelegd worden deze 's morgens weer naar buiten gebracht. (N.B. Eerst controleren)
17. In het schoonmaakrooster is opgenomen wanneer de buitenbedden worden schoongemaakt.
18. Buitenbedden worden alleen buiten gebruikt.

Er zijn geen richtlijnen over de temperatuur wanneer een kind wel of niet buiten kan slapen omdat er meerdere factoren van invloed zijn. Bij de volgende weersomstandigheden wordt er geen gebruik gemaakt van de buitenbedden:

- Mist (vocht)
- Harde (ruk) wind (omwaaien en tocht)
- Felle zon en zeer warm weer, tenzij het bed in de schaduw kan staan (warmtestuwing)
- Regen tenzij het niet kan inregenen
- Strengere vorst, zeker in combinatie met wind (gevoels-)temperaturen onder -10 graden.

Wanneer een kind ziek of niet fit is, wordt een afweging gemaakt of slapen in een buitenbed verantwoord is. De pedagogisch medewerker overweegt daarom altijd met de ouders, de collega's en locatiemanager of het gebruik van de buitenbedden wel of niet verantwoord is. Bij twijfel wordt er geen gebruik gemaakt van de buitenbedden.

Zelfbeoordelingslijst

Onderwerp	Ja / nee
Weet je waarom we dit protocol hebben?	
Weet je waarom het belangrijk is dat we de afspraken naleven?	
Weet je wat het verschil is tussen rusten en slapen?	
Weet je welke maatregelen we nemen om wiegendood te voorkomen?	
Weet je wat je moet doen als je een kind naar bed brengt?	
Weet je wat je moet doen als een ouder komt met een verzoek tot inbakeren, zijligging of buikslapen?	
Weet je waarom een kind niet in de wandelwagen, in de box, wipper of in een Maxi-Cosi mag slapen?	
Weet je wanneer een baby niet meer mag slapen in het babybedje op de groep?	
Weet je de afspraken over de beddencheck?	
Weet je om de hoeveel tijd je de slaapkamer controleert als er kinderen liggen te slapen?	
Weet je wat je moet doen als een ouder vraagt om een uitzondering te maken op dit protocol maar er staat over deze uitzondering niets beschreven in het protocol?	
Weet je de ideale temperatuur in de slaapkamer?	
Weet je welke maatregelen je neemt als het (te) warm is in de slaapkamer?	

Bijlage 1 Wiegendood

Wat is wiegendood?

Wiegendood, of Sudden Infant Death Syndroom (SIDS), is het plotseling overlijden van een ogenschijnlijk gezonde baby, in de regel tijdens een slaaperiode. De meeste sterfgevallen doen zich voor in de eerste 6 levensmaanden. Na 12 maanden komt het nog nauwelijks voor. Wiegendood komt meer voor bij jongetjes dan bij meisjes. Ook te vroeg geboren baby's en baby's met een (heel) laag geboortegewicht blijken een verhoogde kans te hebben op wiegendood. Het aantal gevallen van wiegendood is in ons land de afgelopen 10 jaar flink gedaald. De laatste jaren blijft het aantal stabiel. De voorlichting en preventiemaatregelen die sinds de jaren '80 zijn ingevoerd hebben daar zeker toe bijgedragen.

In onderstaande tabel staat aangegeven hoeveel baby's (tussen een week en een jaar oud) in de afgelopen jaren zijn geregistreerd in de doodsoorzakencategorie SIDS/wiegendood.

(Bron: [Nederlands Centrum Jeugdgezondheid \(NCJ\)](#).)

jaartal	Aantal kinderen overleden aan wiegendood
2017	10
2013	10
2012	13
2011	15
2010	17
2009	19
2008	18

Dit zijn kinderen die overlijden zonder duidelijk ziek te zijn geweest. In een aantal gevallen wordt na onderzoek alsnog een lichamelijke oorzaak gevonden, zoals een hartafwijking, een infectie, verstikking of kindermishandeling. In die gevallen waarbij niets wordt gevonden, zijn soms een aantal risicofactoren aan te wijzen, die in onderlinge combinatie of apart tot wiegendood hebben geleid.

Risicofactoren wiegendood

- Vroeggeboorte.
- Buikslapen. Een baby slaapt het veiligst op zijn rug. Een baby op de buik te slapen leggen (waar dan ook; in een box, een bedje etc.) maakt het risico op wiegendood wel 4 tot 5 x groter dan gemiddeld. Als een baby ouder wordt, gaat hij draaien. Een baby kan gemiddeld met 5 maanden draaien. Draaien naar de buik in de fase waarin de baby daarmee nog geen of nauwelijks ervaring heeft opgedaan, levert een risicomoment of -periode op. Extra waakzaamheid in deze periode is dus van belang.
- Warmtestuwing. Onder baby's die overlijden onder het beeld van wiegendood speelt het té warm hebben een rol. Door kou komt dit zelden voor. Dekbedjes of dekentjes in een dekbedhoes zijn bijvoorbeeld veel te warm voor een kind tot 2 jaar.
- Uitwendige adembelemmering (verstikking).
- Onveilige slaappleaats (bijvoorbeeld niet slapen in een bed)
- Veranderingen in de dagelijkse routine.
- Gebrek aan toezicht.
- Rokerige omgeving.
- Oververmoeidheid.

Helaas komt het in Nederland ook incidenteel voor dat een baby in een kinderdagverblijf overlijdt onder het beeld van wiegendood. In onze kinderdagverblijven spannen we ons in om het risico hierop zo klein mogelijk te maken.